

ואם היו לו בניים ומתו – לפירוש קמा תלוי בחלוקת ר'ה ור'י שם, אם קיים מצות פריה ורביה. ושהוא אף לר'י כשר, מפני שקיים המצווה קודם שלו שעתה מתחייב שוב, ודין בומה שפעם קיים. ולפירוש השני יש להסתפק בדבר.

משמעותו המשנהנו שהוקן שאינו ראוי לבנים פסול אף בדיעד לאחר שדנו. וע' גם מנתת חינוך תצאן [ודלא כמו שצדנו בסנהדרין ל':].

'מוזידין ועשׂוּ שׁוֹגָגִין – מְבֵיאֵין כְּשַׁבָּה' – נראה שאפילו אחד מהן מזיד – בטלת הוראה, ואפילו היו מאה דיןיהם ואחד מזיד – בטלת הוראה, שצרכיהם שיורו כולם. ומה שאמרו לעיל שהרכין ראשו או שתק – נקראת הוראה, היינו דוקא כשהסכים שצרכים לעשות בפועל כדי הרוב [זהו הדבר אם אמר בפירוש שמות שולחנה כריבית], אבל אם הרכין ראשו טוען שמדובר במקרה – זה הוא שקר ואינו רשאי לומר שדעתו להתר בזמן שדעתו לאיסור. וקרוב הדבר שאינו אינו ממנין הסנהדרין בהוראה זו (עפ"י חזון איש, הובא לעיל).

'שׁוֹגָגִין וְעַשׂוּ מְזִידִין' – היה אפשר לפרש 'מזידין' – שחוטאים גם על דעת שב"ד היו אוסרים. ואעפ"י שעכשו ב"ד מתירין – וזהו ולא דמי למה שחקרו האחרונים באונס כה'ג, גם לולא האונס היה חוטף]. אלא שיש מקום לומר שהוא נחשב 'שׁוֹגָג' ולא 'מזיד', כיון שסוף סוף דבר שמורה. ואעפ"י שמכל מקום מצד אחר יש לפטור מקרבן, מפני שהחדר בשב' מידיעתו [וע' לעיל ב. שצדנו האם בעי' שב מידיעתו' לפני הציבור בפר העלים דבר]. אבל לאكري ליה התנאה 'מזיד'.

ולכן פרשו הראשונים (רבינו חננאל ומאריר; תורה"ש כאן ובראש המסכת) שמדובר בחוטאים יודעים שב"ד טועים.

וכפי הנראה אין הכוונה بما שידוע כל התורה, שהרי משמע שמדובר על כלל הציבור, אלא מדובר על ידיעה בדבר מסוים. וכן מבואר בירושלמי שהביא הרא"ש (בריש המסכת); 'אם יודע את הדבר ואין יודע כל התורה כולה – שבן עזאי הוא אצלו דבר'. וכך הוא מזיד ממש שאינו טועה במצבו לשם דברי חכמים כברישא. וכן להסביר הירושלמי שם, כאן שכולם יודעים שב"ד טועו שיטת התורה].

דֶּף ה

רבי יהודה אומר: ז' שבטים שחטאו מביאין ז' פרים ושאר שבטים שלא חטאו מביאין על ידיהם פר' – כלומר, כל שבט ושבט מביא פר בගיריה, כמובואר בברייתא דלהלן. ולפי מסקנת הסוגיא (בע"ב), דעת ר' יהודה לחיב פר לכל שבט ושבט גם כאשר לא חטא אלא שבט אחד בהוראת ב"ד הגadol. ואעפ"כ רבי כשנה במשנתנו דברי ר' יהודה לא אמר אלא 'שבעה שבטים' [וריש' כתוב אידי' שאמר רבי מאיר שבעה, שהוא בדוקא, אמר רבי יהודה גם כן שבעה] – מכאן סmak לדברי הרמב"ם (שגות יב,א,יג,ב) שפסק קר' יהודה לגביו ר"מ ור"ש (כבעירובין מו): לענין שכל שבט ושבט מביא פר, וכן לענין גրירות שאר השבטים בהבאת הפר, ובכל זאת לענין מיעוט שבטים שחטאו לא פסק קר' יהודה – מפני שעל דין זה חולקים חכמים נוספים, לא רק ר"מ ור"ש [וכמו ש השנה רבי לענין שבט שחטא בהוראת בית דין, שחכמים הם חולקים על ר'י. ע"פ דמקימין בגמרא שחכמים היינו ר"ש – רבי שנה כן בשם חכמים, כי כן הלכה], כמתבאר מתוך ה סוגיא בפסחים (פ), שאין חיזוק פר אלא ברוב קהל.

ואע"פ שאנו נוקטים כר' יהודה ששבט נקרא 'קהל' לעניין חיוב של כל שבט ושבט, מ"מ אין דין כ'קהל' לעניין תחילת החיוב, לחייב שבט אחד, אלא צריך עשיית רוב הקהיל פשוטו, אלא שנתרבה שכל שבט ושבט מביא (עפ"י חזו"א יד, כא. וע"ש עוד בסקכ"ד).

'תנו רבנן ידעו שהורו וטו מה הורו יכול יהו הייבין, ת"ל...' – וחיב כל יחיד ויחיד להbiasה כשהובה ושעריה (רמב"ם – שוגות יד, ז). וזה כדעת הסוכב [כמו שפסק הרמב"ם להלכה] יהיד שעשה בהוראת ב"ד חייב. ולמן אמר פטור – אין חיוב קרבן ליחיד.

ואף על פי שכבר נתבאר על פי פסק הרמב"ם שאין תורה קרבן יהיד ב הציבור שחתאו בהוראה, שונה כאן שנתמעט מעיקרה בפרש חיוב פר, כל שלא נודעה החטא, הלך הרי זה הציבור שחתא שלא בהוראה, שמביא כל יחיד ויחיד קרבנו (ע' בחדושי הגרא"ח הל' שגנות).

ומבוואר בתורה"ש שהוא הדין כאשר יש ספק בחטא; האם החטא בהוראה זו או באחרות, כגון שההורו שחלב הקיבה מותר ואכלו הציבור חלב ולא נודע איזה חלב ואכלו – מבאים הציבור אשם תלוי. וכונתו אפילו אחר שב"ד חזרו בהן, שיש ספק אם חייבים פר או חייבת יהיד – מביא כל יחיד ויחיד אשם תלוי, משום ספק חיוב חטא יהיד.

אך נראה שהוא רק למ"ד יהיד שעשה בהוראת ב"ד פטור, אבל למ"ן דמהייב, גם באופן זה יהא היחיד חייב חטא, שהרי יש כאן אכילת הלב וראית. והרי כאן אין מבאים ב"ד את הפר, מפני חסרון ידיעת החטא, ממילא חייבים חטא יהיד (עפ"י חזו"א יד, כג).

'תלמוד לומר ונודעה החטא ולא שיוודעו החוטאין' – הרמב"ם (יד, ז ובלה"מ) מפרש [דלא כפרש"ז]
'ולא שיוודעו החוטאין', שאם החוטאים מודיעים לבית דין ואומרים להם, בכך וכך חוריהם לנו – אין מבאים פר, לאחר בבית דין עצם אינם יודעים הדבר.

(ע"ב) זיעמד יהושפט בקהל יהודה וירושלם בבית ה' לפני החצר החדש – מי חדש חדשה אמר ר' יוחנן: **שחידשו דברים ואמרו טבול** – יום אל יכנס במחנה לוויה – 'פירש מו"ר הרב מפוניבו' זצ"ל דלא חוסיפו איסור על הטבול – יום, אלא חידשו תוספת קדושה בחצר [– 'חצר החדש'], וממילא נאסר הטבול יום' (מהגר"א נבנצל שליט"א).

ויש מי שפירש 'חצר החדש' ממש, שבנה חצר חדשה שלא התקדשה בקדושת מחנה לוויה, לצורך טבולי יום – לאחר וגור שלא יכנסו למחנה לוויה (עפ"י משך חכמה נשא ה, ב).

לפני החדש גימטריא: טבול יום אל יכנס במחנה של לויים (וכrown יוסף, מובא בגה"ש לרעיק"א).

'יכל [תھا] נאכלת חטא ללוים' – צ"ל 'חטא הלוים' (ב"ה; באר שבע; ר' ב' רנסבורג; גליונות קה"ג). ו McKRAה מדבר בקרבתות הלוים ביום לקיחתם לשרת בקדש.

דף ו'

'אי נמי דחתאו שבעה שבטים, ושארא נינחו בגדיריה' – לפי מה שהסבירנו לעיל, גם שבט אחד שחתא בהוראת ב"ד הגדול, שאר השבטים נגורים על ידו ומביאים. וממן ראייה שלענינו זה אין נוקטים להלכה